

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De vsura, & eius diffinitione, & an sit prohibita iure naturali, & diuino, & an
asserere esse licitam sit hæresis, & an vsura mentalis obliget ad
restitutione[m], & an ex mutuo, intentione saltem ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

nam leui tenetur, si pignus perit, aut damnificatur: licet non teneatur de casu fortuito, aut culpa leuissima, cum igitur accessorij sint fructus ad rem, & per consequens ad pignus: & accessorium secundum ius imitetur, vel sequatur naturam & conditionem principalis, sequitur sine, quod si pignoratarius tenetur de leui circa pignus, ita de leui culpa teneatur circa fructus pignoris percipiendos, & sua negligentia non perceptos ante solutionem etiam sortis. Quare posset vtrinque defendi, & licet illa opinio videatur Calæquior, scilicet, quod de fructibus non perceptis: sed percipiendis solum teneatur de dolo, & lata culpa: sed ista videtur magis iuridica, quod pro illis etiam teneatur de leui: licet non de casu fortuito, vel leuissima ante sibi factam solutionem sortis. Praefertim cum pignus datum est non pro mutuo soluendo, quia mutuum datur gratia mutuatarij tantum. Vnde mutuatario mutvans in hoc casu pro fructibus percipiendis non perceptis ex pignore non videtur teneri, nisi de dolo, & lata culpa, & in hoc est vera opinio Hostiensis dicentis, quod fructus percipiendi, si percepti non sunt, non sunt debiti: Ceterum in pignoribus, quæ dantur in contractibus, qui sunt gratia vtriusque, ut in vditione, verbi gratia, ad creditum, vera est opinio Panormitani, Ioannis Andree, & glossæ, quod tales fructus possibiles percipi ex pignore, si etiam ex leui culpa non sunt percepti, sunt debiti ultra sortem, & hæc videtur verior resolutio.

De usura, & eius diffinitione, & an sit prohibita iure naturali, & divino, & an afferere esse licitam sit hæresis, & an usura mentalis obliget ad restitutionem, & an ex mutuo, intentione saltem minus principali, liceat ultra sortem aliquid recipere.

C A P. LIIII.

Am quoniam ex peccato usuræ potissima oritur obligatio restituendi: maxime refert hanc usuræ materiam sic illustrandi minus suscipere, quatenus an fructus omnes, scopulos, voraginesque usurariorum contractuum sic patefaciamus iuxta nobis à domino posse donatū, ut aliis minus in hæc materia versatis non nihil lucis afferere possimus,

possimus, vt ab his periculis caueat. Igitur primò de pacto usurae circa mutua nobis primò disputaturis occurrunt ethymologia nominis usurae, quia licet prima sui significatione significet vsum cuiuslibet rei, auctore Cicero pro Rabirio, vbi usuram huius lucis dixit pro vfu lucis, tamen prout in hac materia usura communitè usurpatur, usura significat lacrum proueniens ex contractu mutui, usura autem à Graecis dicitur partus, quasi sit partus

proueniens monstruosè à re non parienti, & ita sicut & non fructifera de se, qualis pecunia, vel quaecunque alia res consumptibilis mutuata est. Ab Hebraeis vero dicitur morsus eo quòd mutuans per usuram exactam mutuarium mordet. ¶ Postquam ethymologiam nominis usurae aliquatenus explicuimus, differentiam quoque, quae differt à commodato, mutuum ex quo solet prouenire usura, oportet praenotare: contractus igitur mutui in hoc differt à contractu commodati, quia per hunc non transfertur dominium, id est, per commodatum: per mutuum autem transfertur dominium rei, sic per mutuum traditur. Conueniunt tamen in hoc, quod vterque contractus tam commodati quam mutui debet esse gratuitus, iuxta glossam in ca. primo de commodato,

¶ Inuenitur quoque & alia differentia, quia mutuum verum solùm consistit in rebus, quae vfu consumuntur, & in pondere, numero, & mensura consistunt, puta, in pecunia numerata, puta, vino, oleo, pane, vitico, & id genus aliis, quae vfu consumuntur, Instit. quibus modis re cont. oblig. in principio, vt notat Nauarrus adiecit, quòd mutuum palliatum, etiam in aliis rebus non ipso vfu consumptibilibus, & in aliis contractibus inuenitur aliquando latens, vbi licet secundum formam apertam, & verba

contrahentium sit alius contractus, quàm mutui: secundum autem de vfu vero formam latentem, & mentem contrahentium veram sit, & cap. vel praesumptam est mutuum, vt in venditionibus ad credendum expectata solutione propter maius pretium, vel in emptione anticipata solutione pro minori pretio, quam si res empti tempore traditionis valeat, & quia re vera, qui vendit, & emendo anticipata solutione minus pretij, pro re datur, e. illos vos. lud pretij quod dat, videtur mutuare, & illud minus de de pignor. iusto pretio, quod sibi retinet, videtur accipere pro usura.

^a Quod nos
usura Graeci
ei τὸν ἀπο
πέλλαν ἀπο
τὴν τίντω,
quod est pa
rio, quia
fœnus est
quasi pecu
niae parius.
Arist. Po
lit. lib. I.
^b Usurae He
braeis השכ
נעשה, id
est morsus,
Chaldaeis
חבוליה
Habulia, i.
corruptio
& perditio
dicitur.

^c cap. in e
uit. de vfu
ris. & cap.
ad audien
tiam. de em
ptione & res
vendit. & emendo
e. illos vos.
de pignor.

¶ At verò è contra qui propter expectatam solutione merces plus iusto pretio vendit, videtur mutuare illud precium iustum, quod accepturus erat, & illud plus iusti pretij, quod exigit accipere pro usura. Concluditur ergo quod sicut ex his principiis præiactis, colligitur esse duplex mutuus, verum & palliatum: ita hinc liquet duplicem esse usuram. Alia enim est vera usura, quæ in vero mutuo consistit, & alia est usura palliata, quæ in palliato mutuo versatur, hæc ex Navarro cap. decimosextimo num. 206.

¶ Igitur ex prædictis iam tandem elicitur diffinitio usuræ, quia usura est exigere, aut expectare aliquid pecunie extimabile propter mutuum. Quæ ideo diffinitio bona est, quia hic omnes proprietates usuræ exprimuntur. At Navarrus cap. 17. num. 27. distinguit inter peccatum usuræ & inier usuram, quia peccatum usuræ, ait esse, accipere vel velle lucrum usurarium. Usuram verò dicit esse lucrum pecunia extimabile suapte natura, quod principaliter vi mutui veri, vel palliati quæritur: sed profecto, nisi fallor, non debuit tam supersticiosè hæc distinguere, quia ferè in idem coincidunt, quia sicut idem est peccatum furi, & furtum: quia sicut peccatum furti est accipere alienum inuito domino, ita etiam furtum est alienum, quatenus est inuito domino ablatum: ita sicut peccatum usuræ est accipere lucrum ratione mutui principaliter, ita usura est lucrum, quatenus acceptum est ratione mutui principaliter, vnde licet lucrum, ratione mutui, videatur obiectum peccati usuræ: tamen tale lucrum, ratione mutui, quatenus sub tali ratione quæsitum voluntarie est, peccatum usuræ dicitur: proinde quæstio ista multum accedit ad quæstionem nominis, vnde transeat.

¶ Dicitur igitur in diffinitione pecunia extimabile, ad differentiam boni non extimabilis pecunia: quale est meriti, & gratiæ, seu quodlibet quod in ecclesia habetur, vt spirituale. Quare si quis mutuet, vt præsentetur, vel eligatur ad beneficium, vel vt illud sibi conferatur, non est propterea peccatum usuræ: sed potius est peccatum Symoniae, quæ gravitate malitiæ, usuram superat.

¶ Dicitur est autem quod sit usura accipere aliquid extimabile suapte natura, ratione mutui, ad differentiam amicitie, & benevolentie: quæ suapte natura non sunt pecunia

d Defini-
tionem usu-
rae eleganter
recensent
Tho. 2. 2. q.
78. & q.
lib. 3. artic.
6. Scot. 1.
4. dist. 50.
lib. 6. de in-
str. & iur.
q. 1. art. 1.

pecunia extimabilia. Quare licet aliqui magis extiment amicitiam, quam mutuando aliquibus, ab eis quaerunt quam pecuniam, quam usurarius ex eo quaerit, non ideo censentur esse usurarii, quia ex mutuo non quaerunt aliquid suapte natura pecunia extimabile.

¶ Dicitur in diffinitione usurae ratione mutui principaliter, quia quaerere tale aliquid ratione mutui, non principaliter, sed minus principaliter peccato usurae ceteri potest, ut infra dicitur. ¶ Dicitur etiam ratione mutui, quia si ratione damni emergentis, vel lucri cessantis mutans accipiat, & non ratione mutui, usurae labe expert

e Glo. cap. C. quæstus de usura. c. 2. c. 1. a. u. briter. cod. tit.
 ¶ Dicitur ratione mutui, veri, vel palliati ad includendum usuram, quæ quaeritur ex mutuo palliato, sed licet omnia hæc rectè Canonistæ, & præsertim Navar. considerent, sed extra artem diffiniendi est secundum Aristotelem; quem in diffiniendo naturas rerum sequuntur celeberrimi Theologi: omnes has explicatas particulas, per quas diffinitio usurae, quæ compendiosa debet esse, & brevis, sicut cætera, explicanda venit, in eadem diffinitione includere, atque inculcare: sed in hoc conveniendum esse videtur Canonistis hunc prolixum modum diffiniendi suo more seruantibus.

Q. 1.

f De usura. q. 1. m. 1. a. decrevit. Concil. Lateran. sub Alex. 3. Parisiens. sub Ludovic. & Loth. imp. lib. 1. cap. 53. Cursum iunior in l. eius qui in provincia. post. nu. 5. ff. si cert. pet.
 ¶ Sed iam nunc obuiat in frontispicio materiae prima quaestio, scilicet cuius qualitatis sit iste error affirmare usuram ex suo genere, non esse peccatum mortale? ¶ Respondetur absque dubio respondetur, quod usura est illicitum licitum, & quod velle vel accipere illam, peccatum est mortale ex suo genere: quod adeo verum est, ut contrarium sit hæresis. ¶ Patet in Clementina prima de usuris, ubi sic legitur, si quis in illum errorē incidit ut pertinaciter asserere præsumat, exercere usuras, non esse peccatum, decernimus eum veluti hæreticum puniendum. Unde usura non solum iure humano: sed etiam naturali, & diuino est prohibita: proinde usuram non esse naturali iure prohibitam periculosum esse asseruit Soto in de iust. & iure: unde in usura nunquam dispensauit, inquit Deus, neque factibile est, ut dispensetur in ea. Unde licet usura fuerit iudicis & certo quodam modo permilla, scilicet respectu extraneorum: nunquam tamen eis fuit licita, neque in usurarium lucrum, auctore Soto, dominium vnquam fuit

eis concessum à Deo. Vnde si civile ius usuras permittit aliquando, id permittit sicut & meretrices solent permitti, neque in hoc aduerlatum est iuri Canonico eas omnino prohibenti.

¶ At quoniam usuram etiam de iure naturæ prohibita esse docuimus, nõ erit ab re, & eius prohibitionis, & malitiæ naturalis ratione naturalem afferre, quam D. Th. 2. 2. questio. 77. art. 1. & 2. tradit, ubi ait, quod cum usura sit recompensatio pro mutuo ultra sortem, ideo est illicita, quia istam recompensatione pro mutuo accipere, perinde est, ac si quis venderet, bis, vel duplici pretio eandem rem. Quia, qui ratione mutuatae sortis expetit lucrum usurarium, videtur vendere pro pretio sibi soluendo sortem, quam mutuatur semel, & iterum pro alio pretio eam vendit, id est, pro lucro usurario sibi reddendo. Vnde bis vel duplici pretio eam vendit, quod est iniquum, vel certe, secundum Diuum Thomam loco citato: ideo usura iure naturæ est iniqua, quia in contractu usurario vendit pretio id quod nihil est. Nam in usura præter mutuum soluendum exigitur pretium pro usu rei consumptibilis, id est, pecuniæ, vel frumenti, vel vini, quæ mutuatur, qui quidem usus in his nihil est, & nihil valet præter harum rerum dominium, quia ad quid volo dominium pecuniæ, aut vini, aut frumenti, nisi ad harum rerum usum, & quia istæ res usu consumptibiles, non habent ex se usum fructum. Secus est de rebus non usu consumptibilibus. Nam pro his, sicut pro pecuniâ accommodata ad ostentationem, dum substat periculo accommodantis, licet aliquid accipere, quia sic auctore Diuo Thoma usum pecuniæ ad ostentationem vendere licet alteri.

¶ Sed quò enucleatius naturam usuræ referemus, id comminiscimur argumentum sic arguendo, pro eo beneficio temporali, quod quis ex iustitia alteri exhibere non tenetur, potest aliquid accipere: sed aliquando mutuans, non tenetur ex iustitia, imò neque ex præcepto charitatis obligante ad mortale, mutuate alteri, ergo poterit tunc pro isto beneficio temporali mutuandi aliquid accipere.

¶ Cui argumento sic satisfacimus dupliciter. Primum, quod non valet consequentia, nõ tenetur ex iustitia huic mutuate, & possit absque peccato non mutuate: ergo

si de facto mutuat, potest pro hoc beneficio aliquid pretii exigere, id est, pro mutuo, & instatur consequentia in casu, quo quis non tenetur ex precepto eleemosynam facere: si de facto illam eleemosynam faceret ex consilio: licet posset etiam eam tunc non facere, non potest aliquid pretii solvendi pro tali eleemosyna exigere sibi: quia alias non esset eleemosyna, quia eleemosyna suapte natura est dato gratuita. Sic etiam quia mutuario suapte natura est dato gratuita respectu excidentis sortem, ideo licet non teneatur ex iustitia, vel aliter mutuarum, & licet posset licite non mutuarum: si tamen quis mutuet, tenetur gratis mutuarum nihil præter sortem expectando, & hoc est, quod insinuat Dominus dicens, *mutuum date nihil inde sperantes.* Luca. 6. ¶ Secundò, & melius solvit Divus Thomas loco citato argumentum dicens & concedens: quod pro tali beneficio mutuandi, potest aliquid recipi: sed non ultra pretium sortis mutuatae, quia dum solvitur à mutuario æquivalens sorti sibi mutuatae, sufficienter ex iustitia recompenstat obsequium mutui sibi dati, dum pro mutuo sibi datis decem, reddit postea totidem decem: sicut sufficienter solvo beneficium mihi collatum in vendendo mihi usuram de equum, quem venditor non tenebatur mihi vendere, si emimus quæ valet decem, si reddo pro eo decem.

¶ Porro in ambiguo non est positum, quod utraque pagina scripturæ sacræ prohibet peccatum usuræ, idque deestatur, ut patet cap. quia, & cap. super eo de usuris, quia prohibetur septimo præcepto decalogi, *Non furtum facias.* Exod. 2. & cap. pœnale. 14. questione quinta. habetur præceptum prohibens usuram, præceptum esse veriusque testatur: & quod specialiter prohibetur in nouo testamento per illud Luca. 6. *mutuum dantes nihil inde sperantes,* & sic est tenendum contra Sorum dicentem, præceptum prohibitiuum usuræ in illo capitulo. 6. Lucae, non insinuari, quia per Urbanum capite consultum, eodem titulo, & in Concilio Lateranensi sub Leone X. & ex aliis ratio Sorum confirmatur, quia ius diuinum prohibet mutuationem, etiam sine pacto aliquo, cum intentione principali, ut ultra mutuum aliquid reddatur, ut patet per cap. 1. 14. q. 6.

¶ Præterea cum hic solitum sit disputari, an usura mentalis tantum obliget ad restitutionem: Nauarrus hic ait,

istam questionem non mentionem facere de peccato vsuræ mentali tantum: sed in hac questione accipitur secundum ipsum vsuram mentalem pro lucro quæsito ex mutuo intentione principali ob illud dato. De hoc inquã lucro, quod dicitur vsura mentalis, quæritur, an obliget ad restitutionem, dum quæritur, an vsura mentalis obliget ad illam. Ad id quæ hoc lucrum dici vsuram mentalem, non quia lucrum non sit subsequutum: sed quia sola intentio mentalis fuit causa principalis quærendi illud, quæ hætenus, quod sciam, inquit Nauarrus, nullibi sunt ita declarata.

¶ Sed antequam istam questionem dissoluamus, ut qui d' sentio, fatear in genuè salua reuerentia rati viri: putato nullibi, quæ dicit hic esse ita declarata, ideo ita non fuisse declarata, quia præterquam quod ea, quæ hic ait, sunt confusa, sunt etiam improprie dicta. Nam dicere, ut ipse hoc ait, vsuram mentalem non esse voluntatem quærendi lucrum, sed esse ipsum lucrum ex mutuo principaliter intentum, non est tam proprie loqui, quia ipsum lucrum ex mutuo principaliter intentum, non tam est vsura, quam obiectum vsuræ, proprius loquendo. Nam secundum Diuum Thomam prima secundæ, virtus, qualis vsura est, non tam proprie accipitur pro obiecto, licet pro ipso etiam sumatur, quia pro habitu proprius, & pro actu etiam proprius accipitur, quàm pro obiecto. Quare Iuriconsultus diffinitus iniustitiã in propria significatione, (sicut oportet) cuius iniustitiæ species est vsura, non diceret quod iniustitia est acceptum iniuste: sed diceret, iniustitia est contentio, & perpetua voluntas ius suum unicuique non tribuens, sed negans: sicut in propria significatione diffinitus iniustitiam dixit, iniustitia est contentio, & perpetua voluntas ius suum unicuique tribuens, quia contrariorũ diuersa est diffinitio, sicut contraria est ratio. Sicut etiam symonia proprie accepta diffinitur, quod sit stulticia voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum, & non ita proprie dicitur, quod symonia sit aliquid temporale, ut pretium pro spirituali datur: quia proprius est, & dicitur obiectum symoniæ, scilicet spirituale, ut pretium datum pro temporalis, & sic in casu.

¶ Sed quidquid sit de modo loquendi postquã intelligimus mentem Nauarti, in suo sensu improprio accipien-

x 5 tes, ut

k Ex l. iniustitia. ff. de iust. & in re. c. Iust. eod. §. 1.

tes, ut ipse accipit usuram mentalem, respondemus ad questionem statuentes: Primò cum Soto in de iustitia & iure, quòd exterior usura est interioris fidelissima regula. Vnde si accipere ratione mutui, usura est in re, usura quoque erit in mente. Et sicut, Simonia mentalis propriè est, quæ pro obiecto habet realem Simoniam, sic usura propriè mentalis est: quæ pro obiecto habet usuram realem, & exteriorè. Vnde, ut docet Sotus, usura mentalis in hoc differt ab exteriori, quia mentalis absque vilo pacto committitur. Exterior verò dicitur tacitum pactum, vel expressum.

¶ His suppositis, ut à clarioribus incipiamus, sit prima conclusio, intentione tam principali, quam secundaria possumus intendere, & sperare lucrum amicitie & gratitudinis ex mutuo. Hæc conclusio est Nauarri, l. est so.

1. *Summa*
Lut. c. 17. ti de iustitia & iure. Et probatur ratione generali, quia licet nullum, neque principale, neque minus principale lucrum tanquam iure debitum, ex mutuo expectari possit, potest tamen tanquam ancipitale, & remuneratorium de gratia, & non de iustitia debitum, ex mutuo sic expectari.

Q. 3.

¶ Sed adhuc instabit aliquis quærens, an aliquis possit intendere principaliter lucrum pecuniarium ex illa gratitudine & amicitia? Pro hoc sit secunda conclusio, quæ est Nauarri loco citato, tam principaliter quam secundario lucrum pecuniarium ex illa amicitia, & gratitudine potest intendi. Hæc conclusio patet, quia licet intendere obtinere à beneficio affecto id, quod ex naturali obligatione gratitudinis ipse tenetur: sed mutuatarius tenetur mutuo ex vi gratitudinis, licet non iustitiæ legalis, aliquid rependere: ergo licet ex tali amicitia & gratitudine constata ratione mutui, lucrum istud etiã gratis principaliter sperare.

Q. 4.

¶ Sed maius dubium urget, an ex mutuo, & ratione mutui aliquod lucrum pecuniarium saltè minus principaliter, & secundario liceat sperare. Nam in hac questione disputatur hic Nauarri & Sotus lib. 6. de iustitia & iure. quæst. 1. art. 2. vbi Sotus ait, quod obligatio restitutionis in usura mentali, neque ex primaria, aut secundaria intentione per se danda est: sed ex eo quod mutuatanti datur gratis, vel non gratis datur, vbi significat etiam secundariam intentionem accipiendi aliquid ratione mutui constituere usuram, si ratione mutui, & non gratis mutuas intendat accipere.

¶ At Nauarrus insurgit acriter contra Sotum dicens, quod licet intentio principalis lucrandi ex mutuo sufficiat ad constituendam usuram etiam sine pacto expresso, vel tacito, tamen minus principalis intentio lucrandi ex mutuo non constituit usuram. Quam suam sententiam contra Sotum, corroborat Nauarrus pluribus auctoritatibus, & rationibus, primò auctoritate glossæ, & Innocentij in capitulo: consuluit de usuris, quæ ab omnibus Theologis, & Canonistis in hoc est recepta.

¶ Secundo ex c. si officia. 59. distin. & cap. quid pro. 67. distin. et cum suis glossis. Ex quibus probatur licitum esse ecclesiæ & prælato eius seruire cum spe secundaria, licet non principali, aliquod beneficium obtinendi. Itè ratione probat Nauarrus, quia pleraque rerum sunt, quas, quamuis non liceat intendere principaliter: licet tamen minus principaliter eas intendere. Sicut licet dicere missas, & diuina officia audire, non principaliter propter distributiones quotidianas: sed minus principaliter propter eas, iuxta Diuum Thomam in quolibet. & iuxta glossam singulare & receptam in capitulo. de clericis non residendis. lib. 6.

¶ Imò licet non liceat etiam seruire Deo principaliter inuita remunerationis terrena: sed bene minus principaliter propter hoc iuxta illud Psalmi. 118. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem: quod ad eodè verum est, vt Con. Trident. diffinitur contrarium esse hæreticum.

m Concl.
Trid. Sess
6. can. 31.

¶ At omnia ista argumenta Nauarrus concludunt, quòd non sit illicitum, nec usurarium minus principaliter incedere ex mutuo aliquid gratis dandum. Sed quod absolute ratione mutui liceat minus principaliter aliquid sperare, id non satis probant. Ideo clarius censeo per istam distinctionem, hanc questionem fore dirimendam, scilicet, quòd non licet immediate, id est, pro ipso præcisè mutuo, neque minus principaliter aliquid sperare lucri pecuniarij: sed bene mediate, id est ratione beneuolentiæ mutuararij, inde ex mutuo ortæ, quæ est de beneuolentia mediator ad dandum illud gratis. Et ratio, quæ hoc persuadet, hæc est: quia quòd ratione mutui præcisè, & immediate pro ipso mutuo, licet minus principaliter intendatur: sed principaliter intendatur subuenire proximo mutuando) recipitur,

recipitur, non dicitur dari gratis, quia ad id dandum non mouetur à gratitudine, sed à mutuo sibi.

¶ Item, quia stat quod minus principaliter mutuans speret ex mutuo lucrum, quia magis extimat mutuare, & benefacere, quam lucrari, & quod mutuarius ratione mutui id lucri inuitus soluat, tunc in hoc casu minus principalis intentio non tollit iniustitiam, quia id, quod accipit vel vult accipere minus principaliter, inuito domino, pertinet ad iniustitiam, sed ista iniustitia non est nisi in specie vsuræ, ergo stat quod quis, minus principaliter intendens lucrum ex mutuo, committat vsuram: ergo non est dicendum absolute, quod sola intentio minus principalis excuset ab vsura, nisi per intentionem minus principalis intelligatur intentio accipiendi aliquid tãquam debitum ex gratitudine gratis dandum.

¶ Vnde, licet quæstio videatur de nomine, non oportet Nauarrum tam prolixè inuehi in Sotum: sed potius tantum eum in bono sensu explicare. Si tamen secundum Nauarrum, & alios dicendum est ratione mutui licere aliquid expectare minus principaliter, intelligendum est secundum Victoriam, & Diuum Thomã de malo, quæstione. 13. articulo vltimo ad tertium, dum principaliter ratione beneuolentiæ expectetur.

¶ *Quis dicatur finis principalis & an datum à mutuatario loco mutuans possit retinere, vel aliquid pro acti numerandi pecuniam mutuandam accipere.*

CAP. LV.

¶ Quoniam circa diffinitionem vsuræ eiusque explicandas particulas, & circa quæstionem, an vsuram mentalis obliget ad restitutionem, satis dimorati, neque hanc quæstionem potuimus absoluere: nisi longiorem sermonem contexeremus, idèò ne tædio enecaremus lectorem, reliqua præ eadem quæstione scitu digna, & necessaria adijcimus hic diffinire. Et primò quoniã de finis & intentione principali, vel minus principali circa lucrum ex mutuo: an constituent vsuram mentalem, dictum est: superest & id dubij expedire, scilicet quisnam